

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет філології

Кафедра української літератури

**СИЛАБУС
«ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА (ЛІТЕРАТУРНА)»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Українська мова і література»

Спеціальність 014 Середня освіта

Спеціалізація 014.01 Українська мова та література

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні
кафедри української літератури
Протокол №1 від “26” серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Виробнича педагогічна практика(літературна)»
Викладач (-і)	Слоньовська Ольга Володимирівна Залевська Оксана Михайлівна
Контактний телефон викладача	(0342)596074, 0954954241
E-mail викладача	olga.slonovska@ukr.net oksana.zalevska@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/54321045ec531e8119cc
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу

2. Анотація до навчальної дисципліни

Виробнича-педагогічна практика (літературна) є обов'язковою складовою комплексної підготовки магістра вчителя-словесника. Практика спрямована на формування загальних і фахових компетентностей здобувачів вищої освіти, закріплення теоретичних знань із педагогіки, психології, методики навчання української мови і літератури, отриманих під час навчання, поглиблення фахових умінь, набуття й удосконалення відповідних професійних компетентностей. Зосереджено увагу на використанні цифрових освітніх ресурсів та інформаційно-комунікаційних технологій як інструментів ефективної професійної діяльності. Практика сприяє формуванню фахових якостей майбутнього вчителя, поваги до професії, вміння спілкуватися з дітьми, батьками та колегами, формування професійних навичок, які необхідні для успішної роботи в умовах сучасної школи.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою педагогічної практики в закладах освіти є поглибити оволодіння студентами-магістрантами сучасними методами, формами та засобами навчання української мови і літератури, формування в них на базі психолого-педагогічних і фахових знань професійних умінь та навичок для здійснення навчально-виховного процесу з української літератури в навчальних закладах середньої освіти, а також самостійно вирішувати професійні завдання, передбачені вимогами освітньо-кваліфікаційного рівня учителя української мови і літератури, застосування нових знань для вирішення проблемних педагогічних і науково-дослідних завдань. Важливим аспектом виробничої педагогічної практики є можливість поєднати теоретичний досвід з навчальним матеріалом курсу методики викладання української літератури з практикою шкільної освіти.

Курс передбачає такі **цілі**:

- ознайомити магістрантів зі специфікою навчально-виховної роботи в школі, з педагогічною лабораторією вчителя-словесника в старших класах закладів загальної середньої освіти;
- ознайомити з передовим досвідом роботи вчителів-предметників та класних керівників та сформувати навички планування, організації та проведення уроків української мови й літератури в умовах профільного навчання;
- удосконалити вміння працювати з навчально-методичною документацією, освітніми чинними програмами, календарно-тематичним плануванням;
- оволодіння сучасними методами і прийомами викладання української мови і

літератури з урахуванням конкретних умов школи, рівня володіння українською мовою, вікових особливостей учнів;
 – формування творчого підходу до педагогічної діяльності, вміння організовувати виховну роботу та позакласні заходи;
 активізувати дослідницькі вміння студентів, уміння визначати та розв’язувати методичні й практичні проблеми навчання.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність.

Здатність розв’язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність до застосування знань у практичних ситуаціях професійної діяльності.

ЗК-2. Здатність до здійснення науково-педагогічних досліджень, розроблення проєктів та генерування нових ідей у галузі освіти.

ЗК-3. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ЗК-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії і її реалізації в професійній діяльності.

ЗК-5. Здатність до адаптації та дій у новій ситуації, вміння знаходити оптимальні рішення, проявляти креативність та лідерство, працювати в команді.

ЗК-6. Вміння діагностувати проблеми в галузі освіти, знаходити рішення та брати відповідальність за їх втілення, бути критичним і самокритичним.

ЗК-7. Вміння взаємодіяти в педколективі, налагоджувати міжособистісну комунікацію з учасниками освітнього процесу.

ЗК-8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо, берегти фізичне та психоемоційне здоров’я.

ЗК-9. Здатність дотримуватись норм культури спілкування державною українською мовою та іноземною мовою.

ЗК-11. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, працювати автономно і самостійно та оцінювати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-1. Здатність застосовувати знання із літературознавства та мовознавства для вирішення професійних завдань, вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

СК-3. Здатність враховувати індивідуальні особливості здобувачів освіти, організовувати конструктивну взаємодію з учасниками освітнього процесу, забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

СК-5. Здатність оперувати методами наукового аналізу та структурування мовного й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх підходів, прийомів, методик.

СК-6. Здатність використовувати сучасні методи й технології навчання української мови і літератури, володіти методикою розвитку мовленнєвої компетенції здобувачів середньої освіти. СК-7. Здатність планувати, організовувати, виконувати та презентувати прикладне дослідження з української мови / літератури, застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження в професійній діяльності.

СК-8. Уміння планувати, організовувати і координувати діяльність колективу фахівців у галузі освіти, здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

СК-9. Здатність здійснювати об’єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів освіти з української мови й літератури; аналізувати особливості сприйняття та засвоєння ними навчальної інформації з метою корекції й оптимізації освітнього процесу.

СК-10. Здатність застосовувати на практиці знання про принципи, методи та прийоми аналізу художнього тексту.

СК-11. Здатність до моделювання змісту навчання з метою формування в учнів ключових

компетентностей, їх мотивації до саморозвитку.

СК-13. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності, дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

ПР-01. Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук відповідно до предметної спеціальності «Українська мова і література» у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, вільно користується спеціальною термінологією в галузі української філології.

ПР-02. Усвідомлює специфіку предметної області, орієнтується в різних лінгвістичних напрямках і школах, літературних напрямках і течіях, критично осмислює історичні надбання та новітні досягнення мовознавчої і літературознавчої науки.

ПР-03. Використовує сучасні методики й технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості викладання і навчання української мови й літератури, демонструє вміння практичного застосування педагогічних інновацій у професійній діяльності.

ПР-06. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки й обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного і змішаного навчання тощо.

ПР-07. Володіє методикою розробки освітніх проєктів, аналізує спроможність управління процесом їх упровадження, прогнозує очікувані результати.

ПР-08. Демонструє вміння забезпечувати конструктивну взаємодію з учасниками освітнього процесу, здатність діяти автономно і в команді, знає і дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

ПР-09. Володіє мовленнєвою компетентністю з української та іноземної мов задля ефективної міжкультурної комунікації і підвищення професійного рівня, володіє методикою формування мовленнєвої компетенції здобувачів освіти.

ПРН-12. Реалізує принципи індивідуалізації і диференціації в навчанні з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, забезпечує рівноправність (расову, гендерну, релігійну, політичну тощо) здобувачів освіти.

5. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
Лекції			
семінарські заняття / практичні / лабораторні			
самостійна робота	180		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
Третій	Спеціальність 014 Середня освіта 014.01 Українська мова і література	2-й курс	Нормативна
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год.	
		лекц ії	сам. роб.
		практ ичні занятт я	

Тема 1. Організація практики. Настановча нарада, на якій проводиться інструктаж із питань збереження життєдіяльності здобувачів освіти й техніки безпеки; студенти ознайомлюються зі змістом виробничої навчально-виховної педагогічної практики. Обговорення змісту та плану роботи практиканта.			2
Тема 2. Розподіл практикантів. Ознайомлення з навчальним закладом, розподіл за класами, вчителями-предметниками та класними керівниками, з системою навчально-виховної роботи, з кабінетами української мови і літератури, документацією (журналом класу, розкладом занять, програмою та календарно-тематичним плануванням вчителя предметника, порядком ведення щоденників виробничої навчально-виховної педагогічної практики, спостережень і нотаток, збору й обробки матеріалів тощо.			4
Тема 3. Зміст навчальної та позакласної роботи. Підготовка до навчально-виховної діяльності, складання індивідуального плану роботи на весь період практики, аналіз відповідних розділів чинних програм і підручників, ведення уроків з української мови та літератури згідно з календарним плануванням вчителя-словесника та організація і проведення позакласної та виховної роботи у класах закладів загальної середньої освіти, на базі яких студенти проходять практику, підготовка індивідуальних завдань.			162
Тема 4. Оформлення документації. Індивідуальне завдання. Підведення підсумків виробничої практики у школі. Участь у педагогічній раді з питань підведення підсумків практики. Підготовка презентаційних матеріалів.			4
Тема 5. Перевірка щоденників педагогічної практики та конспектів уроків з української літератури (з дидактичними, наочними чи ігровими матеріалами), методичних розробок виховних та позакласних заходів, психолого-педагогічних характеристик учнівського колективу та окремого учня та напрацьованого матеріалу.			4
Тема 6. Підсумкова конференція. Звіт студентів-практикантів. Презентації методичного забезпечення проведених практикантом уроків.			4
ЗАГ.			180

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Результати практики підводяться на підсумковій конференції. Диференційна оцінка з практики враховується на рівні з іншими оцінками, які характеризують успішність студента. Загальна оцінка навчальної та позакласної роботи студентів-практикантів виводиться на основі таких критеріїв: – знання шкільної програми; – оцінювання проведених уроків; – набуті методичні вміння та навички; – аналіз відвіданих уроків учителів-предметників і студентів-практикантів; – оцінювання роботи класним наставником (виховні та позакласні заходи, щоденник психолого-педагогічних спостережень); – індивідуальне завдання студента; – звіт студента практиканта про проходження виробничої навчально виховної педагогічної практики; – оцінювання психолого-педагогічної характеристики на учня; – підсумкова оцінка. 100 балів розподіляються так: Знання предмету – 20 балів Володіння методикою викладання – 30 балів

	Проведення уроків – 30 балів План та проведення залікового позакласного заходу – 5 балів Психолого-педагогічна характеристика – 5 балів Індивідуальне завдання – 5 балів Звіт за практику – 5 балів
Вимоги до звіту студента про проходження виробничої навчально-виховної педагогічної практики	Структура та зміст звіту виробничої навчально-виховної педагогічної практики 1. Титульна сторінка звіту. 2. Вступ, у якому коротко розкривається роль, місце та мета проведеної практики в системі професійної підготовки вчителя української мови та літератури (основні принципи та завдання організації практики, визначення професійних умінь і навичок, які повинні формуватися і вдосконалюватися під час практики). Основна частина містить підрозділи з навчальної, виховної та науково-дослідної роботи відповідно до конкретних завдань програми практики зі спеціальності і педагогіки. 4. Зразки плану-конспекту проведеного залікового уроку, плану-конспекту проведеного позакласного і виховного заходів. 5. Висновки: які знання, вміння та навички здобуті у процесі проходження практики, пропозиції щодо удосконалення організації практики. Додатки: щоденник практиканта з розділами: «Індивідуальний план практики студента» з оцінками роботи, «Залікові роботи та виховні заходи» з оцінками, відгук керівника практики від бази практики, відгук керівника практики від кафедри.
Практичні заняття	Студент проводить уроки згідно з попередньо розробленим планом, який узгоджує з учителем. Студент-практикант здійснює письмовий аналіз проведених уроків і долучає його до звіту про проходження практики.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою форм навчально-виховної роботи, своєчасна здача документації на профільну кафедру.
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль виконання студентом програми виробничої навчально-виховної педагогічної практики здійснює керівник-методист практики підрозділу, ураховуючи звіт учителя про результати діяльності студента-практиканта. Результати практики підводяться на підсумковій конференції.
7. Політика навчальної дисципліни	

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf>. Форму письмового виконання роботи втілено на практичних, індивідуальних заняттях, під час написання контрольної, самостійної роботи чи виконання індивідуального завдання.

Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримувати принципу академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно, доброчесно. <https://cutt.ly/2wJeFdvU>
За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає «Комісія з питань етики та академічної доброчесності» при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі. <https://cutt.ly/5wJeN6TU>.

Відвідування занять. Урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf.

У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. Босак С. Особистісно-орієнтоване навчання – у практиці. Українська мова і література в школі. 2003. №8. С. 37-41.
2. Власова О. І. Педагогічна психологія: навч. посіб. Київ: Либідь, 2005. 400с.
3. Гайдаєнко І. Формування комунікативної компетентності на уроках української мови і літератури. Педагогічні науки. 2011. Вип. 59. С. 80-84
4. Дзьоба В. Використання ІКТ на уроках української мови і літератури в контексті проекту ВІДКРИТИЙ СВІТ. Таврійський вісник освіти. 2016. № 4. С.103-108. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo_2016_4_22
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2004.
6. Діденко Т. Організація роботи з обдарованими учнями на уроках української мови і літератури. Рідна школа. 2014. № 10. С. 25-31.
7. Жулева Л. Упровадження інноваційних, інтерактивних методів і форм навчання на уроках української мови та літератури. Педагогічні науки. 2011. Вип. 60. С. 356-362.
8. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ : Ленвіт, 2003. 261 с.
9. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Метод. посіб. / автор-уклад. О. Пометун, Л. Пироженко. Київ : А. П. Н., 2012. 136 с.
10. Ісаєва О. О. Концептуальні основи аналізу художнього твору в школі: наук.-теорет. зб. Тернопіль: Астон, 2016.
11. Кілочок В. Використання ІКТ на уроках української мови й літератури та у виховній роботі класного керівника. Таврійський вісник освіти. 2016. № 4. С. 226-231. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo_2016_4_44
12. Козлова Л. Використання інформаційно-комунікативних технологій як засіб активізації

пізнавальної діяльності учнів на уроках української мови і літератури. Таврійський вісник освіти. 2015. № 4. С. 139-145. URL :

13. Криворученко С. Виховання учнів на уроках української мови та літератури засобами літературного краснореччя. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Педагогічні науки. 2017. № 3. С. 224-230.

14. Москалець В.П. Психологія особистості: навчальний посібник / Рекомендовано міністерством освіти і науки, молоді та спорту України для студентів навчальних закладів Київ: Центр учбової літератури, 2013. 415 с.

15. Наукові основи методики літератури: посіб. для студ. вищ. навч. закладів / [за ред. Н. Волошиної] Київ : Ленвіт, 2002. 344 с.

16. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. N. M. Bibik. Київ: Літера ЛТД, 2019. 208 с.

17. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах : навч. посіб. для студ. вищ. навч. Закладів. Київ, 2000. 317 с.

18. Педагогічна практика в системі професійної підготовки вчителя української мови і літератури / ред. Г. І. Дідук. Тернопіль, 2007. 144 с.

19. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2017. 144 с.

20. Починок Ю.М. Методика викладання української літератури у світовому контексті: методичні рекомендації для успішного вчителя-словесника. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2023. 104 с.

21. Ситченко А.Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах: навч. посіб. для студентів-філологів. Київ: Ленвіт, 2011. 291 с.

22. Скрипченко О. В. Вікова та педагогічна психологія. Київ: Каравела, 2019. 400 с.

23. Токмань Г.Л. Методика навчання української літератури в середній школі: підручник. Київ: Академія, 2012. 312 с. Серія («Альмаматер»).

24. Токмань Г. Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціальнодіалогічна концепція: монографія. Київ: Міленіум, 2012. 320 с.

25. Тягло О. В. Критичне мислення: навч. посіб. Харків: Основа, 2008. 189 с.

26. Уліщенко В. Теорія і практика інтерсуб'єктного навчання української літератури в школі: монографія. Київ: Вид-во НПУ імені МП Драгоманова, 2011. 486 с.

Інформаційні ресурси

Закон України «Про освіту» – <http://surl.li/bqqngq>

Закон України «Про вищу освіту» – <http://surl.li/vajjvp>

Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» – <http://surl.li/fdzvbi>

Студентський путівник Прикарпатського національного університету

імені Василя Стефаника – <http://surl.li/zxrcck>

Студентський філологічний вісник. Серія: Мовознавство. Літературознавство –

<http://surl.li/dqfxmz>

Положення про організацію та проведення практики у Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Введено в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 28 квітня 2023 р. № 246. URL : <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-ta-provedennia-praktyky-2023.pdf>

Викладачі: професор кафедри української літератури,
кандидат педагогічних наук, доцент Ольга Володимирівна Слоньовська;
кандидат філологічних наук, доцент Оксана Михайлівна Залевська